

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No. | General Publication Number: 2015

FCR Sertifika No. | Certificate Number: 46550

ISBN: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Fecr

Yayın No | Publication Number: 1172

Kitap Adı : Yahudilik-İslam Polemiğinin İzinde İbranice Kur'an Tercümelere

Book Title : Hebrew Translations of the Qur'an in the Context of the Jewish-Islamic Polemic

ISBN : 978-625-8910-29-2

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786258910292

Yazar | Author: Ahmet Ateş | orcid.org/0000-0002-4521-8033

Kurum | Institution: Diyanet İşleri Başkanlığı

ROR ID: ror.org/007x4cq57

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 250 (xiv+236)

Yayın Tarihi | Publication Date: Eylül | September 2026

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRLC1 - Kutsal metinlerin eleştirisi ve tefsiri | Criticism & exegesis of sacred texts

BISAC: REL041000 - Din / İslam / Kur'an ve Kutsal Yazılar | Religion / Islam / Koran & Sacred Writings

THEMA: QRVC - Kutsal metinlerin eleştirisi ve tefsiri | Criticism and exegesis of sacred texts

LC Classification: BP130.4 - Kur'an — Eleştiri, yorum ve tefsir | Qur'an — Criticism, interpretation, etc.

DEWEY: 297.1226 - Kur'an — Eleştiri ve yorum | Qur'an — Criticism and interpretation

WoS Category: WC=Religion - Din | Religion

WoS Citation Topics Meso: 6.256 - Din | Religion

WoS Citation Topics Micro: 6.256.2325 - Din Çalışmaları | Religious Studies

Scopus Subject Areas: 1212 - Din Çalışmaları | Religious Studies

Atıf Bilgisi | Cite as: Ateş, Ahmet. *Yahudilik-İslam Polemiğinin İzinde İbranice Kur'an Tercümelere*. FCR Yayın Ltd.-Fecr, 2026.

© Tüm hakları saklıdır | All rights reserved: FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050
Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60
www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Yahudilik-İslam Polemiğinin İzinde

İbranice Kur'an

Tercümeleri

Ahmet ATEŞ

Ankara 2026

Yazar Hakkında

Ahmet ATEŞ

1996 yılında Mersin'in Tarsus ilçesinde doğdu. Lise eğitimini Eskişehir'in Sarıcakaya ilçesindeki İmam Hatip Lisesi'nde tamamladı. 2020 yılında Giresun Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'nden mezun oldu. Meslek hayatına 2022 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde imam-hatip olarak başlayan Ateş, 2023 yılında dini yüksek ihtisas eğitime kabul edildi. 2024 yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tefsir Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. 2026 yılında "İbranice Kur'an Tercümesi ve Yahudilik-İslam Polemiğine İlişkin Bazı Konuların Analizi" başlıklı teziyle yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2026 yılında Rize Müftü Yusuf Karalı Dini Yüksek İhtisas Merkezi'ndeki eğitimini tamamlayan Ateş, Afyonkarahisar'ın Bolvadin ilçesine vaiz olarak atandı. Aynı yıl Afyon Kocatepe Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine başladı. Akademik çalışmalarını tefsir ve Kur'an araştırmaları ekseninde sürdüren Ateş, özellikle Kur'an tercümesi, İbranice Kur'an tercümesi ve Yahudilik-İslam ilişkileri üzerine çalışmalar yürütmektedir. Arapça ve İbranice bilen Ateş, evli ve iki çocuk babasıdır.

About the Author

Ahmet ATEŞ

Ahmet Ateş was born in 1996 in Tarsus, Mersin, Türkiye. He completed his secondary education at an Imam Hatip High School in Sarıcakaya, Eskişehir. In 2020, he graduated from the Faculty of Islamic Sciences at Giresun University.

Ateş began his professional career in 2022 as an imam-preacher within the Presidency of Religious Affairs of the Republic of Türkiye. In 2023, he was admitted to a program of advanced religious specialization. In 2024, he began his master's degree in the Department of Tafsir at Recep Tayyip Erdoğan University. He completed his master's degree in 2026 with a thesis entitled Hebrew Translations of the Qur'an and an Analysis of Certain Issues Related to Judaism-Islamic Polemic.

In 2026, Ateş completed his advanced religious specialization at the Rize Müftü Yusuf Karali Religious Specialization Center and was appointed as a preacher in the Bolvadin district of Afyonkarahisar. In the same year, he began his doctoral studies in the Department of Tafsir at the Faculty of Theology, Afyon Kocatepe University.

Ateş continues his academic research primarily in the fields of Qur'anic studies and tafsir, with particular emphasis on Qur'an translations, Hebrew translations of the Qur'an, and Jewish-Muslim relations. He has proficiency in Arabic and Hebrew. He is married and has two children.

Kitap Hakkında

Yahudilik-İslam Polemiğinin İzinde İbranice Kur'an Tercümeleri

Bu çalışmada, Kur'ân-ı Kerîm'in İbraniceye yapılan çevirileri tarihsel süreç içerisinde ele alınarak mütercimlerin yaklaşımları, çeviri yöntemleri ve metne yansıyan yorum farklılıkları incelenmiştir. Araştırmada, geçmişten günümüze kadar hazırlanmış on bir İbranice Kur'an çevirisi değerlendirilmiştir. Bu çevirilerin altısı Yahudi, beşi ise Müslüman mütercimler tarafından kaleme alınmıştır. Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde İbranice Kur'an çevirileri tanıtılmış; bu çevirilerin ortaya çıkış şartları, mütercimlerin ilmi ve fikrî arka planları ile benimsedikleri metodolojik tercihler incelenmiştir. İkinci bölümde ise Yahudi-İslâm polemiğiyle ilişkili konuların yer aldığı âyetlerin, Yahudi ve Müslüman mütercimler tarafından yapılan çevirileri mukayeseli olarak analiz edilmiştir. Bu çerçevede tarihî kıssalar, vahiy ve nübüvvet anlayışı, Kur'an ile Yahudi kutsal metinleri arasındaki kavramsal benzerlikler ve çeşitli teolojik meseleler ele alınmıştır. İnceleme sonucunda, Yahudi mütercimlerin ilgili âyetleri zaman zaman kendi dinî ve kültürel arka planlarının etkisiyle yorumladıkları, bazı durumlarda ise metne zorlama yorumlar yükledikleri görülmüştür. Buna karşılık Müslüman mütercimlerin genel olarak Kur'an metnine ve klasik İslâmî yorum geleneğine bağlı kalma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir; Kur'ân-ı Kerîm; İbranice Kur'an; Yahudi Oryantalizmi; Tevrat

About the Book

Hebrew Translations of the Qur'ān in the Context of the Jewish–Islamic Polemic

This study examines Hebrew translations of the Qur'ān within their historical development, focusing on the translators' approaches, translation methods, and interpretive differences reflected in the translated texts. The research evaluates eleven Hebrew translations of the Qur'ān produced from the past to the present. Six of these translations were prepared by Jewish translators, while five were authored by Muslim translators. The study consists of two main chapters. The first chapter introduces the Hebrew translations of the Qur'ān and examines the circumstances surrounding their production, the scholarly and intellectual backgrounds of their translators, and the methodological preferences they adopted. The second chapter comparatively analyzes the translations of Qur'ānic verses related to issues of Jewish–Islamic polemics as rendered by Jewish and Muslim translators. In this context, historical narratives, concepts of revelation and prophethood, conceptual similarities between the Qur'ān and Jewish sacred texts, and various theological issues are discussed. The analysis reveals that Jewish translators at times interpreted the relevant verses through the lens of their own religious and cultural backgrounds and, in some cases, offered interpretations that diverged from the apparent meaning of the Qur'ānic text. In contrast, Muslim translators generally tended to remain more closely aligned with the Qur'ānic text and the classical Islamic exegetical tradition. These findings demonstrate the significant role played by translators' religious and intellectual backgrounds in shaping Hebrew translations of the Qur'ān

Keywords: Tafsir; The Holy Qur'ān; Hebrew Qur'ān; Jewish Orientalism; Torah

ÖN SÖZ

Kur'ân-ı Kerîm, Hz. Peygamber'e Arapça olarak indirilen ve bütün insanlığa hitap eden ilahî bir mesajdır. İslâm'ın evrensel niteliği, farklı milletlerin Kur'an'ın mesajını anlayabilmesi için tercüme faaliyetlerini zorunlu kılmıştır. Her ne kadar Kur'an tercümelerinin büyük bir kısmı Müslüman toplumların dinî ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hazırlanmış olsa da bazı çevirilerin dinî, ilmî ve polemik amaçlarla kaleme alındığı görülmektedir. Bu bağlamda İbranice Kur'an tercümeleri özel bir önem taşımaktadır. Zira bu tercümeler yalnızca metnin başka bir dile aktarılmasını değil, aynı zamanda Yahudi düşünce dünyasının Kur'an'a ve İslâm'a yönelik yaklaşımını da yansıtmaktadır.

Bu çalışmada, geçmişten günümüze kadar hazırlanmış İbranice Kur'an tercümeleri tarihsel süreç içerisinde incelenmiş, Yahudi ve Müslüman mütercimlerin hayatları, ilmî çevreleri, çeviri yöntemleri, terminolojik tercihleri ve âyetlere yükledikleri anlamlar mukayeseli olarak değerlendirilmiştir. Özellikle Yahudilik-İslâm polemiğine konu olan âyetler üzerinden yapılan analizlerle, söz konusu tercümelerin yalnızca teknik bir çeviri faaliyeti olmadığı; aynı zamanda teolojik ve ideolojik bir karakter taşıdığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece çalışmanın, hem Kur'an tercümeleri literatürüne katkı sunması hem de Yahudi-İslâm ilişkilerinin ilmî boyutuna ışık tutması hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilgi ve tecrübeleriyle yol gösteren danışman hocam Doç. Dr. Ersin Çelik'e, yapıcı değerlendirmeleri ve kıymetli katkıları dolayısıyla hocalarım Prof. Dr. Muhammet Yılmaz'a ve Dr. Öğr. Üyesi Mürsel Ethem'e, *el-Müntehab* adlı İbranice Kur'an çevirisini elde etmeme yardımcı olan Seher Erdem Örs'e ve akademik çalışmalarım ile

mesleki sorumluluklarımı bir arada yürütmemi kolaylaştıran Dini Yüksek İhtisas Merkezi Müdürümüz Dr. Seyit Badır’a teşekkür ederim. Ayrıca bu süreçte her zaman yanımda olan kıymetli aileme ve eşime şükranlarımı sunarım.

Ahmet ATEŞ

RİZE, 2026

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ix
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1
Araştırmanın Konusu	1
Araştırmanın Önemi	1
Araştırmanın Amacı	6
Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi	6
1. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İBRANİCE KUR'AN ÇEVİRİLERİ	9
1.1. Yahudi Mütercimler	14
1.1.1. Ya'akov ben Yisrael Halevi Çevirisi (1634)	14
1.1.2. İmmanuel Ya'kov Van Dort Çevirisi (1757)	17
1.1.3. Hermann Reckendorf Çevirisi (1857)	20
1.1.4. Yosef Yoel Rivlin Çevirisi (1936)	32
1.1.5. Aharon Ben Şemeş Çevirisi (1971)	35
1.1.6. Uri Rubin Çevirisi (2005)	43
1.2. Müslüman Mütercimler	47
1.2.1. Subhî Ali Adevi Çevirisi (2015)	47
1.2.2. Mûsâ Es'ad Avde Çevirisi (2010-2023)	52
1.2.3. Dârû's-Selâm Heyet Çevirisi (2017)	58
1.2.4. Es'ad Nimer Busûl (2019)	62
1.2.5. el-Ezher el-Müntehab Tefsiri Çevirisi (2023)	75
2. YAHUDİ-İSLÂM POLEMİĞİNE İLİŞKİN KONULARIN ANALİZİ	83
2.1. İsrailoğulları ve Tarihsel Kıssalar	83
2.1.1. Ahit, İtaat ve İsyan Bağlamında İsrailoğulları	84
2.1.2. Buzağı Külü Karıştırılmış Su Mu İçirildi Yoksa Buzağı Sevgisi Mi Gönüllerine Yerleştirildi?	89
2.1.3. Bakara Kıssasını Eglâ Arufa Geleneğine Referansla Açıklamak	91
2.1.4. "Bir Canı Öldürmek" İfadesinin Kaynağı Tartışmaları	97
2.1.5. İsrailoğulları ve Peygamber Katli İddiası	99
2.1.6. İsrailoğullarının Âlemlere/İnsanlara Üstün Kınıışı	101
2.2. Peygamberler ve Şahsiyetler Üzerinden Tartışmalar	106

2.2.1. Kur'an ve Yahudi Geleneğinde Âdem'in Yaratılışı	107
2.2.2. "Yâ Uhte Hârûn" İfadesinin Yorumu	111
2.2.3. Hz. Süleyman ve Atlar Kısası	115
2.2.4. Hz. Süleyman'a Yönelik Küfür İddiaları	117
2.2.5. Kur'an ve Tevrat'ta Hz. İbrahim'in Nesebi	119
2.2.6. Hz. İbrahim'in Kurban Kısasındaki Oğul Tartışması	121
2.2.7. Hz. Mûsâ'nın Kayınpederinin Kimliği	126
2.2.8. Kur'an ve Yahudi Geleneğinde Hâmân	128
2.2.9. Hz. Davud Kısası ve Hüküm Meselesi	133
2.2.10. Altın Buzağı Olayında Sorumluluk Meselesi	135
2.2.11. Hz. Mûsâ'nın Mucizeleri Üzerine Tartışmalar	138
2.2.12. "Fir'avne Zül'Evtâd" İfadesinin Yorumu	142
2.2.13. Kur'an ve Yahudi Geleneğinde Hz. Yûsuf Kısası	145
2.3. Vahiy, Nübüvvet ve Dinî Bilginin Kaynağı	153
2.3.1. Hz. Muhammed'in Ümmiliğinin Mahiyeti	154
2.3.2. Gaybî Haberler ve Vahyin Kaynağı	158
2.3.3. Ashâb-ı Kehf Kısası	160
2.3.4. "Ve Yes'elûneke 'Anî'r-Rûh" Ayetinin Yorumu	164
2.3.5. Zül'l-Karneyn'in Kimliği	168
2.4. Metinlerarası Benzer Kavramlar	170
2.4.1. Şabat Anlayışı ve Sebt Kavramı	171
2.4.2. Seb'u'l-Mesânî ve Mişna	175
2.5. İnanç, İddia ve Tartışma Konuları	177
2.5.1. "Üzeyr İbnullah" İfadesinin Yorumu	177
2.5.2. "Biz Allah'ın Oğulları ve Sevgili Kullarıyız" Söylemi	180
2.5.3. Tevrat'ın Tahrif Edilmesi	181
2.6. Muhtelif Konular	186
2.6.1. İfk Hadisesi	186
2.6.2. Nisâ 34. Âyet Bağlamında "Darb" Meselesi	188
2.6.3. Mescid-i Aksâ'nın Mahiyeti Tartışması	191
2.6.4. Faiz ve Şeytanın Dokunması Meselesi	196
2.6.5. Nesih Meselesi	201
2.6.6. Hurûf-ı Mukattaa	207

3. SONUÇ	215
KAYNAKÇA	219
DİZİN	233

KISALTMALAR

b.	: Ben
bk.	: Bakınız
CPSI	: Centre for Peace and Spirituality International
çev.	: Çeviren
Dr.	: Doktor
DİB.	: Diyanet İşleri Başkanlığı
ed.	: Editör
haz.	: Hazırlayan
Hız.	: Hazret
KFKM	: Kral Fehd Kur'ân-ı Kerîm Basım Merkezi
öl.	: Ölüm
s.	: Sayfa
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
thk.	: Tahkik eden
trc.	: Tercüme eden
t.y.	: Basım tarihi yok
vb.	: Ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi
vd.	: Ve devamı
vs.	: Vesaire
v.dğr	: Ve diğerleri
yy.	: Yüzyıl

